

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO JAVNO UPRAVO

DIREKTORAT ZA LOKALNO SAMOUPRAVO,
NEVLADNE ORGANIZACIJE IN POLITIČNI SISTEM

Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 83 30

E: gp.mju@gov.si

www.mju.gov.si

Andraž Pogorevc, mag.
Župan Občine Vitanje

info@vitanje.si

Številka: 037-1/2024-3130-247

Datum: 22. 8. 2024

Zadeva: Odgovor glede vprašanj povezanih z določitvijo volilnih enot v vaši občini

Spoštovani,

Ministrstvo za javno upravo ste z dopisom z dne 18. 8. 2024 obvestili, da ste v občini pristopili k pripravi sprememb odloka o določitvi volilnih enot za člane občinskega sveta v vaši občini pri čemer območja ene volilne enote ne uspete oblikovati na način, da bi ta ustrezala manj kot 10% odstopu od matematične enakosti volilnih enot v občini. V dopisu sprašujete ministrstvo ali bo sprejelo vašo odločitev, da se v eni volilni enoti delno približate zakonodajnim okvirjem.

Ministrstvo za javno upravo uvodoma poudarja, da Ustava Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ustava)¹ v 43. členu določa, da je volilna pravica splošna, enaka in svobodna, njeno izvrševanje pa tajno. Enakost volilne pravice pomeni, da ima vsak volivec pravico oddati svoj glas in da mora glas vsakega volivca imeti enako težo na volilni izid.² Odraž načela enakosti volilne pravice je tudi zahteva, da so volilne enote oblikovane tako, da se en član občinskega sveta voli na približno enako število prebivalcev. Kršitev enakosti volilne pravice s tega vidika se označuje s pojmom »nedovoljena volilna geometrija« ali gerrymandering.³ Ustavno sodišče je pojasnilo tudi, da odstopanje od temeljne zahteve, ki izhaja iz načela enakosti volilne pravice, da se en član predstavniškega telesa voli na približno enako število volilnih upravičencev, pomeni kršitev enakosti volilne pravice v vsakem primeru, tudi če bi morebiti obstajali razlogi, ki bi upravičevali ne bistvena odstopanja, denimo dodatna obremenitev občinskega proračuna.⁴ Poleg tega je izpostavilo, da iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da 5-odstotno odstopanje od povprečne velikosti volilne enote še zagotavlja spoštovanje načela enake volilne pravice čemur se do neke mere približa tudi volilna enota, ki od merila petih odstotkov odstopa za 1,18 odstotne točke, odstopanja v volilnih enotah, ki so višja od navedenega zneska pa so velika oziroma bistvena.⁵

Načelo enakosti volilne pravice za lokalne volitve ureja tudi Zakon o lokalnih volitvah (v nadaljevanju: ZLV)⁶, ki v 20. členu določa, da se volilne enote oblikujejo tako, da se en član

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21.

² Odločba Ustavnega sodišča U-I-106/95.

³ Komentar Ustave Republike Slovenije, dr. Jadranka Sovdat.

⁴ Odločba Ustavnega sodišča U-I-393/22.

⁵ Odločba Ustavnega sodišča U-I-402/22-11.

⁶ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 83/12, 68/17 in 93/20 – odl. US

občinskega sveta voli na približno enako število prebivalcev. Nadalje ZLV določa, da v kolikor je območje občine razdeljeno na krajevne, vaške ali četrtne skupnosti, obsega volilna enota območje ene ali več takih skupnosti ali dela take skupnosti. Pri tem velja poudariti, da je Ustavno sodišče že pojasnilo, da drugi odstavek 20. člena ZLV ne določa "nedeljivosti" ožjih delov občine pri oblikovanju volilnih enot in da je tovrstno razumevanje napačno.⁷ Ravno zaradi omenjenega napačnega razumevanja omenjene določbe se s Predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalnih volitvah⁸ stremi tudi k odpravi omenjene zakonske rešitve.

Na podlagi navedenega je jasno, da ustavna zahteva po spoštovanju načela enakosti volilne pravice predstavlja eno izmed najpomembnejših zahtev poštenega volilnega postopka. Ustavno sodišče je prek svoje ustavnosodne prakse večkrat presojalo skladnost občinskih odlokov o določitvi volilnih enot za volitve članov občinskega sveta z Ustavo, pri čemer je argumente občin glede morebitnih odstopanj od idealnega števila volilnih upravičencev/prebivalcev na posameznega občinskega svetnika presojalo zelo rigorozno. Ravno na podlagi navedenega ministrstvo meni, da predlagana rešitev, na podlagi katere bi, upoštevaje dvajsetletne navade na vašem območju, pri eni volilni enoti ohranili več kot 10% odstopanje od idealnega števila volilnih upravičencev/prebivalcev na posameznega člana občinskega sveta neustrezna in ne bi predstavljala odprave ugotovljene nepravilnosti. Ministrstvo se strinja z vami, da je težava v manjših občinah ravno drobljenje občine na veliko število volilnih enot z majhnim številom prebivalcev, kar privede do nenehnega spremljanja in prilagajanja območij volilnih enot, s ciljem, da se zadosti ustavnim zahtevam po spoštovanju načela enakosti volilne pravice. Vsled navedenemu ministrstvo predlaga, da razmislite o morebitnih drugih rešitvah, ki bi lahko pomenile tudi zmanjšanje števila volilnih enot za volitve članov občinskega sveta v vaši občini.

Za konec naj poudarimo, da je občina pri izbiri načina odprave omenjene nepravilnosti avtonomna, saj je navsezadnje občinski svet organ, pristojen za sprejem odloka o določitvi volilnih enot v občini. Kljub temu pa bo ministrstvo, v okviru zakonskih pristojnosti na podlagi izvedenega nadzora, predlagalo Ustavnemu sodišču, da presoja skladnost občinskih odlokov z Ustavo v vseh tistih občinah, ki protiustavnosti ne bodo odpravile v določenem roku. Ravno zaradi navedenega predlagamo, da opravite ponovno razpravo in premislek o alternativah za odpravo ugotovljenih nepravilnosti pri določanju volilnih enot za volitve članov občinskega sveta. Verjamemo, da ste v občinski upravi vložili ogromno truda in časa iskanju najboljše rešitve, zato vam ponovno ponujamo tudi strokovno pomoč.

S spoštovanjem,

Pripravila:
dr. Aldijana Ahmetović
podsekretarka

mag. Mateja Prešern
v. d. generalne direktorice

⁷ Odločba Ustavnega sodišča U-I-326/02-6

⁸ EPA 1606-IX